

Onder de rook van het vliegveld

Door de nabijheid van het vliegveld hebben de inwoners van Gilze, Rijen, Hulten en Molenschot extreem veel geleden in de Tweede Wereldoorlog. Tientallen dodelijke slachtoffers, verwoeste huizen en gebouwen, wanhoop, angst, intens verdriet.... Nu, 75 jaar later, vieren we de bevrijding. Maar de herinneringen blijven. In deze tweewekelijkse rubriek kijken we met enkele inwoners terug naar oorlog en bevrijding. Hoe beleefden zij die als kind?

Deze pagina is samengesteld door Heemkring Molenheide • Tekstredactie: Mariëlle van Hezewijk
Fotoredactie: Piet Weterings • Opmaak: Weekblad Gilze en Rijen

Stan Weterings

Stan Weterings uit Gilze: 'Stillekes aan kwam het gezin weer een beetje bij elkaar'

26 februari 1945. Bij Stan Weterings (85) zit die datum in het geheugen gegrift. Zuid-Nederland was bevrijd, maar daar waren nog die verdomde V1's en V2's. Die angstaanjagende onbemande bommen van de Duitsers met dat zenuwslopende pruttelende motorgeluid. Gericht op Antwerpen, maar ze wilden nog wel eens haperen en te vroeg neervallen. In onze gemeente gebeurde dat maar liefst 23 keer. Ook op die bewuste maandag in februari. Een V1 trof het huis in de

Lange Wagenstraat in Gilze, waarin Stan samen met zijn ouders, broers en zussen tot dan toe woonde. Het was een voltreffer....

"Ik herinner het me nog als de dag van gisteren. Het was plusminus 12.00 uur, de school in de Raadhuisstraat was net aan het uitgaan. De platen vlogen van de geblindeerde ramen en we hoorden een klap van jewelste. We zagen één grote donkere wolk. Er was een bom gevallen, later zou blijken bij ons thuis,

De Lange Wagenstraat na de inslag van de V1 op 26 februari 1945

Een V1 zoals die in de Lange Wagenstraat viel

'Toen werd ons een kamertje in het bejaardenhuis aangeboden.' Foto van St. Franciscus uit 1936

maar dat wisten we op dat moment nog niet. We liepen snel naar huis en wat zagen we? Eén grote puinhoop. Er was werkelijk niks meer van over. Wat nou? Ik zag de ziekenwagens aankomen, meest militaire wagens, die brachten alle doden en gewonden naar het ziekenhuis. Ja, wat nou, wat nou? Links en rechts kwamen mensen aangelopen. Ze pakten me vast, wilden me wegbrengen. Maar ik wilde natuurlijk niet. Dan kon ik niet zien wat er allemaal gebeurde."

PUIN, PUIN, PUIN

Hoe vreselijk die aanblik voor een elfjarige jongen geweest moet zijn, dat laat zich raden. Stan onderbreekt op dit punt dan ook zijn verhaal en zegt: "We zullen nu een stukje overslaan, want dan komen we in een duisternis terecht die meer dan verschrikkelijk is." Om dan te vervolgen: "Ze brachten me naar Ome Jos. Ik weet dat nog heel goed. Daar heb ik de eerste nacht doorgebracht. Ik kon natuurlijk niet slapen. Alle anderen van ons thuis lagen in het ziekenhuis. Wie zou als eerste terugkomen? En in welke ziekenhuis lagen ze? We wisten het niet, want legermensen brachten hen naar Breda en Tilburg. Eindelijk kwam de eerste terug, dat was m'n broer Toon die naderhand in Indonesië als militair zou overlijden. We zijn samen naar de Lange Wagenstraat gegaan. Daar was niks te vinden en niks te zien als puin, puin, puin."

TWEE ZUSSEN OVERLEDEN

"Maar we wilden er niet weg en sliepen die nacht met wat dekens in de houtloods, die gedeeltelijk overeind gebleven was. Samen met onze hond, die het ook had overleefd. Hoe het met de rest van het gezin ging, wisten we nog niet. Gelukkig kwam al snel de volgende uit het ziekenhuis. Maar onderdak hadden we niet meer. Toen werd ons een kamertje in het bejaardenhuis

aangeboden. Na een paar dagen kwam mijn moeder terug, daarna een zus, mijn vader.... Allemaal gewond en geblesseerd, maar stillekes aan kwam het gezin zo weer een beetje bij elkaar. We misten twee zussen, die waren bij het bombardement allebei overleden."

DE KERK KREEG VOORRANG

"Na nog een korte periode in het bejaardenhuis, kregen we een kamer bij de familie Van Vugt in de Raadhuisstraat. Daar hadden we iets meer ruimte. Maar we moesten ook weer gaan opbouwen en dat was niet zo eenvoudig. Mijn oudste broer die in het verzet gezeten had en nog bij de Koningin diende, kwam niet meer naar Gilze. Vader moest zelf proberen om toch weer een huis te krijgen. Dat zou een noodwoning worden. Maar om voor een woning of bedrijf een vergunning te krijgen, dat was in die tijd niet zo eenvoudig. In Brabant, Limburg en Zeeland waren heel veel mensen die opnieuw moesten starten. En wat kreeg voorrang in Nederland? In een moeilijke periode, toen het allemaal niet zo vlot ging als heden ten dage? Dat was natuurlijk de kerk. Want we waren rooms-katholiek in Brabant en dat moest voorrang hebben. En ook de industrie moest zo snel mogelijk op poten gezet worden. Dus alles wat er achteraan kwam, moest maar in de rij gaan staan voor een vergunning. Nog afgezien van de grote schaarste aan materialen. Maar met veel omwegen - hij moest ervoor naar Den Bosch, Breda, Amsterdam en Rotterdam - en met hulp van de Wagenmakersbond, kreeg mijn vader dan toch eindelijk een vergunninkje voor een noodwoning en kon de bouw beginnen. Maar ook dat was nog niet zo eenvoudig. Aanvoer van nieuwe stenen was moeilijk. In de avonduren moesten we stenen bikken, want de meeste muren waren met kalksteen gezet, dus die stenen werden weer hergebruikt. Na een jaar of an-

derhalf bouwen, hadden we eindelijk een noodwoning en konden we weer bij elkaar in gezinsverband doorbrennen. Vader had achter op de werf een klein hokje en kon zijn ambacht van wagenmaker weer uitoefenen, althans dat probeerde hij. Want zoon Toon zou zijn assistent worden, maar ja die moest verplicht naar Indonesië om als militair het land te dienen. En kwam nooit meer terug."

DOCUMENTAIRE, BOEK EN TENTOONSTELLING

Stan Weterings is ook te zien in de documentaire van de heemkring, 'Overleven in de schaduw van het vliegveld', die in oktober in première is gegaan. In de nieuwe uitgave van de heemkring, 'Bedankt voor de vrijheid die jullie bevochten', is van alles te lezen over onze gemeente in oorlogstijd. Dit boek met verhalen van inwoners van onze gemeente is in oktober verschenen en verkrijgbaar bij Novy in Gilze en Bruna in Rijen. Iedere eerste zondag van de maand is in 't Oude Raadhuis aan de Nieuwstraat 22 in Gilze, de heemkringtentoonstelling 'Bevrijding en wederopbouw' te zien.

Voltreffer V1

Op 26 februari 1945 viel er een V1 op twee huizen in de Lange Wagenstraat in Gilze. De gevolgen waren verschrikkelijk. In totaal vielen er negen slachtoffers (twee volwassenen en zeven kinderen). Het gezin Weterings verloor twee dochters, in het gezin van Jan Broeders vond een dochter de dood en het gezin Segers moest moeder en twee kinderen naar het graf dragen. Ook aan de overkant vielen doden, doordat de voorgevel van de zuivelfabriek instortte. Zo'n honderd kinderen stonden daar op een warme maaltijd te wachten. De materiële schade in de omgeving was groot.

6 NOVEMBER 2019 → 1944 WAT GEBEURDE ER PRECIES 75 JAAR GELEDEN?

- Zuid-Nederland bevrijd, Noord-Nederland nog niet
- Uit het dagboek van Dries Noij uit Rijen: 'In het dorp hebben ze al licht van vijf uur tot half elf 's avonds. Eén lamp mag maar branden. Als de radio speelt moet de lamp uit. Ook aan de waterleiding en het gas wordt gewerkt.'
- Uit het dagboek van Govert Aarts uit Gilze: 'Vandaag vergadering gehad om te komen tot de heroprichting van Gilze vooruit'. 'In de verte nog steeds artillerievuur. Vele ontploffingen werden op het vliegveld gehoord. Ook meenden wij hier 's avonds een V1 over te horen komen, die wij ook hoorden ontploffen. Op het vliegveld wordt druk gewerkt.'

MEER OVER 1940-1945 WETEN?

Meer lezen over de Tweede Wereldoorlog in onze gemeente? Heemkring Molenheide heeft ook digitaal heel veel informatie voorhanden. In de tijdsmachine, de beeldbank en op de speciale Tweede Wereldoorlog-website met onder andere de herinneringsfietsroute. Ze zijn allemaal te bereiken via www.heemkringmolenheide.nl. En dan is er ook nog onze wiki, die u via www.wikimiddenbrabant kunt bereiken. Op www.75jaarvrijheidgilzerijen.nl vindt u alle informatie over de activiteiten die nu rond de bevrijding in onze gemeente plaatsvinden.